

Filosofie

Reflexe je ovšem v jakési „před-podobě“ možná ještě před vynálezem pojmů a pojmovosti, ale jakmile se myšlení začalo vnitřně organizovat pojmově, stala se ustavičná, nikdy konce ani dna nedosahující reflexe nezbytností a takřka posedlostí každého opravdového myšlení. A to vedlo první filosofy k tomu, aby se pokusili myšlenkově uchopit a zvládnout to, co se právě naučili (alespoň v prvních krocích) myšlenkově podnikat. Mohli bychom to také vyjádřit tak, že filosofie vlastně začala existovat v okamžiku, kdy se začala pokoušet sebe samotnou pochopit. Určité geometrické (přesněji: před-geometrické) poznatky byly známy už dost dlouho (např. v Egyptě, odkud si prý řadu těchto i jiných, např. astronomických poznatků z cesty přivezl Thalés), ale geometrie mohla vzniknout teprve na základě filosofického. Není bez významu, že mezi prvními filosofy najdeme hned i praotce geometrie. Filosofie totiž vznikala jako jakési nové myšlenkové zpracování, utřídění, strukturování vědomostí a poznatků již starších. Pro filosofii nejsou tím nejdůležitějším poznatky a vůbec současný stav vědění, i když tohoto v dané době platného stavu nemůže žádný filosof nedbat. To, co víme resp. o čem víme, je jedna věc, a jak to myšlenkově zpracujeme, to je věc druhá. Každé vědění je ovšem už jistým zpracováním čehosi, co vědění předchází, tedy jakéhosi před-vědění. Ale tytéž vědomosti, tytéž znalosti a poznatky můžeme zpracovat různým způsobem. A filosofie je především doma v tomto zpracování vědomostí a poznatků. A protože umí zpracovávat i před-vědění a před-poznatky, může někdy (spíše ovšem jen výjimečně) objevit celé nové říše skutečností, o kterých by bylo záhodno něco podstatnějšího vědět, ale co zatím zůstalo stranou etablovaného a kodifikovaného souboru znalostí (dnes tomuto souboru říkáme věda resp. vědy). Ovšem to, co takto filosofie zpracovává, a zejména v době, kdy se filosofie teprve začala formovat a ještě si dost nerozuměla, mohlo a dokonce ještě i dnes může právě sám způsob jejího myšlenkového podnikání někdy méně, někdy více, někdy dokonce dalekosáhle ovlivnit. Dříve nebo později však filosofie tuto svou situaci podrobí znovu reflexi.

(Berlín, 930225-3)